

Svar på skriftligt spörsmål SSS 724/2020 rd

Svar på skriftligt spörsmål att åtgärda bristen på studieplatser i utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (TELMA)

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 724/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Noora Koponen / gröna m.fl.:

Vad ämnar regeringen göra för att förbättra möjligheterna för unga som omfattas av särskilt stöd att få studieplatser för fortsatta studier inom Telma-utbildningen och för att se till att unga inte blir utanför möjligheterna till fortsatta studier?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 65 § i lagen om yrkesutbildning ska en utbildningsanordnare som fått i uppdrag att ordna krävande särskilt stöd ordna utbildning för studerande som har stora inlärningssvårigheter eller en svår funktionsnedsättning eller sjukdom som gör att de behöver individuellt, omfattande och mångsidigt särskilt stöd. Uppdraget att ordna krävande särskilt stöd har beviljats fem specialyrkesläroanstalter. Tillstånd har dessutom getts sex anordnare av yrkesutbildning och i tillståndet har antalet studerande som får krävande särskilt stöd begränsats per år.

Anordnartillståndet har beviljats utbildningsanordnare som har förutsättning att ordna examina och utbildning i enlighet med uppdraget om tillhandahållande av krävande särskilt stöd inom utbildning som förbereder yrkesutbildning och i examensutbildning. Dessutom är det endast dessa anordnare som har rätt att ordna utbildning som handleder för arbete och ett självständigt (TELMA-utbildning). Utbildningen är avsedd för studerande med de grävsta funktionsnedsättningarna vars syfte inte är att fortsätta inom examensutbildningen. Målen för utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv ställs utgående från den studerandes egna mål och utgångspunkter så att de möjliggör en yrkesutbildning med vars hjälp den studerande finner den kunskap som ett gott liv förutsätter inom livets olika delområden, som till exempel arbete, ett så självständigt boende som möjligt, fritid, fortgående inlärning och som medborgare i samhället.

Enligt utredningarna har antalet personer med de grävsta funktionsnedsättningarna som har avslutat den grundläggande utbildningen hållit sig på tämligen samma nivå från år till år (cirka 1,2 procent av alla studerande inom yrkesutbildningen). Specialyrkesläroanstalternas främsta verksamhetsområden omfattar hela landet, alla landskap med undantag av landskapet Åland. Specialyrkesläroanstalterna förutser utbildnings- och kunskapsbehoven inom de verksamhetsområden som har fastställts som deras primära ansvarsområde och anpassar sin verksamhet så att den möter behoven. Vid behov kan utbildning också ordnas på annat håll i landet än vad som i tillståndet

Svar på skriftligt spørsmål SSS 724/2020 rd

anges som det primära verksamhetsområdet. Inom minimiantalet studerandeår som fastställts i specialyrkesläroanstalternas anordnartillstånd och det maximala antalet som har getts en så kallad "begränsad uppgift" inom ramen för den aktuella utbildningen bestämmer utbildningsanordnaren på vad och med vilken volym de till förfogande stående studerandeåren ska inriktas. Sålunda har utbildningsanordnaren möjlighet att flexibelt bemöta de föränderliga kunskapsbehoven inom sitt primära verksamhetsområde och i samarbete med andra aktörer, som till exempel den grundläggande utbildningen, också förutse antalet studerande som söker till utbildningen. I lagen om finansiering av undervisning som ordnas på basis av krävande särskilt stöd ingår tillägskoefficienter med vilkas hjälp kostnaderna som ordnande av utbildningen förutsätter kan beaktas. Utbildningen är betydligt dyrare än övrig utbildning så det är viktigt att allokera finansieringen så att den bemöter utbildningsbehoven bland de studerande med funktionsnedsättning.

Skyldigheten att samarbeta som fastställts i lagstiftningen om yrkesutbildning gäller alla anordnare av yrkesexamina och yrkesutbildning. Dessutom ska de som fått i uppdrag att ordna krävande särskilt stöd samarbeta med andra anordnare av krävande särskilt stöd. Det är viktigt att inrikta olika utbildningar så att de på bästa möjliga sätt bemöter de enskilda studerandes behov och en förutsättning för detta är att de som fått i uppdrag att ordna krävande särskilt stöd samarbetar sinsemellan och med andra anordnare inom verksamhetsområdet. I tillstånden som getts de fem anordnarna av krävande särskilt stöd ingår dessutom en skyldighet att se till utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter i fråga om särskilt stöd. Dessa organisationer erbjuder andra anordnare av yrkesutbildning expertkompetens när det gäller att bemöta de behov som studerande i behov av särskilt stöd har.

De som har avslutat sin grundläggande utbildning söker till yrkesutbildningen via gemensamma ansökningar, vars syfte är att möjliggöra en utbildningsplats för varje ung person som avslutar sin grundläggande utbildning. Det har varit möjligt att söka till specialyrkesläroanstalter via ansökningen om krävande särskilt stöd. Om en studerande inte har fått en studieplats via de gemensamma ansökningarna har han eller hon ytterligare haft möjlighet att söka till utbildningarna via den fortgående ansökningen. Nästan alla som avslutade sin grundläggande utbildning sökte och fick en utbildningsplats i ansökningen under våren 2020, men antalet avbrutna utbildningar minskade genomströmningen.

Målet i statsminister Marins regeringsprogram är att utbildnings- och kunskapsnivån höjs på alla utbildningsstadier, skillnaderna i lärande minskar och den utbildningsmässiga jämlikheten ökar. Målet i regeringens proposition om en utvidgning av läroplikten som lämnas till riksdagen hösten 2020 är att alla som avslutar grundskolan avlägger en examen på andra stadiet.Handledningen och elevvårdens tjänster förstärks och grundskolans möjligheter att erbjuda var och en tillräckliga färdigheter för att avlägga en utbildning på andra stadiet utökas. Läropliktsåldern höjs till 18 år. En utvidgning av läroplikten förutsätter att andra stadiets utbildning är avgiftsfri. Olika slag av studie- och stödformer byggs in i läroplikten. Som en del av utvidgningen av läroplikten utvecklas utbildningarna som förbereder för andra stadiet och handledningen i övergångsskedet i syfte att underlätta övergången till andra stadiets utbildning. Lagstiftningen gällande utbildningarna i övergångsskedet förnyas för att i fortsättningen bättre än tidigare bemöta behoven som olika stu-

Svar på skriftligt spörsmål SSS 724/2020 rd

derande har. Förberedelsen sker i form av ett intensivt samarbete mellan den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv förblir oförändrad i reformen.

Utvidgningen av läroplikten förbättrar också övergången till fortsatta studier för studerande som får krävande särskilt stöd. En läropliktig ska innan det sista året i den grundläggande utbildningen avslutas söka till en utbildning på andra stadiet, en utbildning i övergångsskedet eller en annan utbildning som omfattas av läroplikten. Skyldigheten att söka till en utbildning fortgår så länge som den sökande får en utbildningsplats. Efter avslutad grundläggande utbildning ligger ansvaret för handledningen, stödet och övervakningen av läroplikten hos den som ordnar den grundläggande utbildningen fram till att den läropliktige inleder studierna i utbildningen som följer på den grundläggande utbildningen. Om en person som avslutar den grundläggande utbildningen blir utan studieplats är anordnaren av den grundläggande utbildningen skyldig att anmäla detta till elevens hemkommun som i det här skedet övertar ansvaret för den unga.

Utvidgningen av läroplikten stöder även övergången till utbildning på andra stadiet och avläggande av examen på andra stadiet för elever med funktionsnedsättning som avslutar sin grundläggande utbildning. Detta höjer deras kunskapsnivå, minskar skillnaderna i lärande och ökar den utbildningsmässiga jämlikheten. Målen för utvidgningen av läroplikten stöder den utbildningsmässiga jämlikheten för personer med funktionsnedsättning. Den avgiftsfria utbildningen, olika studie- och stödformer som byggts in i läroplikten samt utbildningen som förbereder för examensutbildning liksom handledningen i övergångsskedet stöder på många olika sätt övergången till utbildning på andra stadiet för personer med funktionsnedsättning och möter bättre än tidigare de studerandes olika behov i utbildningen.

Helsingfors 21.10.2020

Undervisningsminister Li Andersson